

Monrad i sin Tid kom med et radicalt Forslag, tildeels begrundet i Tidsforholdene, om en Afløsning, saa var dette Forslag i sit Grundprincip himmelvidt forskjellig fra alle de senere Forslag, netop fordi det stod paa Basis af Afløsning til Frihed; paa denne Maade kunde man nemlig komme til at benytte Grundlovens Expropriationsparagraf, idet der derved skabtes nye Bærdier, med hvilke man kunde udløse de forskjellige Parter. En af de mange Sætninger, som det ærede Medlem nævnte imod mig, var, at han ikke vilde være med til at lægge Bønderjorden ned til Huse eller at skaffe fattige Huusmænd Jord saalidt som til de store Gaarde. Jeg har altid været en Forvarer af Udstykningsfriheden, og jeg troer, at det er uforsvarligt at lægge Hindringer i Veien for, at de mindst Bemidlede her i Landet under en eller anden Form, være sig ved Kjøb eller til Leie, kunne komme i Besiddelse af Jord. Man kan ikke forhindre Folk fra at gifte sig, stifte Familie eller være til, men derfor troer jeg ogsaa, hvad enten man betragter Sagen fra Fæstevæsenets eller hvilket som helst andet Standpunkt, at det er uklogt og urigtigt at opstille saadanne Hindringer. Man har her fremdraget Faren for, at Bønderjorden skulde blive draget ind til store Gaarde, og det ærede Medlem for Maribo Amts 3die Valgkreds (Chr. Pedersen) nævnte, at det havde været Tilfældet med en eller maaskee flere Tusinde Tønder Land eller et eller maaskee flere hundrede Tønder Hartkorn — jeg erindrer ikke bestemt Tallene —, men jeg skal dog i saa Henseende minde om, at selv om det er Tilfældet — og jeg tvivler ikke om, at det ærede Medlem angiver rigtigt —, saa er det dog ikke mere, end at det bliver opveiet igjen, naar blot et Par større Gaarde blive deelte. Vil man tage de statistiske Meddelelser og see paa det samlede Resultat, men ikke see eenfaldigt paa dem, saaledes som det ærede Medlem har gjort, saa skal man finde, at Bevægelsen i den nedadgaaende Retning, altsaa med Hensyn til Deling, har været langt stærkere end den modsatte, og jeg troer derfor, at man efter de foreliggende factiske Forhold let vil kunne bevoltige sig overfor den frygtede almindelige Ten-

dents, der skulde gaae i Retning af Sammenlægning.

Chr. Pedersen: Der er den store Forskjel mellem mig og det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen), at det ærede Medlem, om jeg saa maa sige, vil laaee to Fluere med eet Smæk. Det er jo ganske naturligt, at han paa Grund af sin aandelige Udvikling og Overlegenhed vil ansee sig for dygtig nok hertil, men jeg kan ikke følge ham deri. For mig er det en absolut nødvendig Betingelse først at faae Fæstespørgsmaalet bragt ud af Verden, saa vil jeg bagefter være villig til at frigjøre Jorden, men saalænge vi have en Fæstebondestand, kan jeg ikke gaae ind derpaa, thi vel har man ikke villet høre Tale om en Fæstebondestand, men saalænge man har Fæste, maa man jo ogsaa have en Fæstebondestand. Der er altsaa den store Forskjel — eller den lille Forskjel, om man vil — at det ærede Medlem vil begge Dele paa een Gang, hvormod jeg først vil have Fæstesagen tilside; derefter skal jeg med Fornøielse virke for Frihed til Jordens Sammenlægning og Udstykning.

Indenrigsministeren: For yderligere at sikkre mig imod, at det, jeg har sagt, skulde blive misforstaaet, vil jeg kun udtale, at naar jeg hentydede til Fæstetvangens Ophævelse som det Grundlag, hvorpaa en Forhandling kunde finde Sted, meente jeg ikke dermed Fæstetvangens Ophævelse, forinden Fæstegodsjet ved en Handel var gaaet over til Brugeren af det, altsaa til en Anden end den, der nu er Eier deraf. Jeg har vistnok ikke udhævet dette tilstrækkelig klart i mine tidligere Foredrag, skøndt disse efter deres hele Sammenhæng ikke burde kunne opfattes anderledes, men for, som sagt, at forebygge Misforstaaelse vil jeg sige, at jeg ikke ønsker at give Fæstetvangen paa Fæstegodsjet fri, forinden det er gaaet over til Selveietendommen eller til Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte.

S. C. D. Müller: Naar det ærede Medlem vil gaae fra den Uklarhed, der i dette